

182. ▸ VASZARY JÁNOS (1867-1939)

Részes aratók, 1930 körül

Olaj, vászon, 68,5x83,5 cm
Jelezve jobbra fent: Vaszary J.

Kezdő ár: 7 500 000 Ft / 24 194 EUR
Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft
Estimated value: 38 710 – 51 613 EUR

1. Vaszary János és Ernst Lajos
a Nemzeti Szalonban, 1906

2. Vaszary János: Részes aratók, 1902
A Tavasz Tárlat aranyérmének nyerteseként
1902-ben a kép a budai királyi palotába került.
lappang

Vaszary János a századfordulón szinte egy időben festett stilizált dekoratív és naturalista képeket. Az 1898-ban született Aranykor a művész szecessziós korszakának egyik főműve, mely jelentős sikert aratva és az állami vásárlást követően, 1900-ban a Párizsi Világkiállításon is díjat nyert. A naturalista képek csoportjába tartozik az 1901-ben alkotott *Részes aratók*, mely a következő év tavaszán került bemutatásra az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tavaszi nemzetközi kiállításán, 4500 koronás áron. A mű elnyerte a tárlat kis aranyérmét és a magyar állam szintén megvásárolta, de ezúttal nem a saját gyűjteményébe, hanem a budai királyi palota számára. A *Részes aratók* a palotán belül az első fejedelmi lakosztály előtermében került bemutatásra, ahol a királyt látogató magas rangú vendégek várahoztak bebocsáttatásukra. Az uralkodói reprezentációt szolgáló festmény bemutatásának politikai okairól, Haulisch Lenke a következőket írta 1978-as Vaszary-monográfiájában: „Paraszt témájú képeinek keletkezése egybeesik a királyi udvar 1905-ig folytatott ügyes taktikájával, amennyiben az a népi mozgalmak látszólagos támogatásával két legyet ütött egy csapásra: egyrészt sakkban tartotta a függetlenséget követelő magyar arisztokráciát, másfelől a titkos választójog ígéretének mézesmadzagjával kivonta a szociáldemokráciát a nemzeti ellenállásból.” (Haulisch 1978. 14.) A mű aktuálpolitikai felhasználása, természetesen semmit sem von le, vagy tesz hozzá vitathatatlan kvalitásaihoz, viszont fontos adalék abban a tekintetben, hogy miért rendeltek meg a művészről még évtizedekkel később is másolatokat a széles körben híressé vált festményről. Az eredeti mű fénykép és rézfény-nyomatú reprodukcióját a Könyves Kálmán Műkiadó Rt.-nél díszes, alkalmasint tölgyfa keretben lehetett megvásárolni 1903 és 1913 között. A Vaszary-irodalom jelenlegi állása szerint az eredeti festmény „a királyi várban elpusztult a második világháború alatt” (Haulisch 1963, 31.), bár „nem szerepel a budavári királyi palota háborús veszteségeinek listájában és a közgyűjteménybe került művek között sem.” (Plesznivy 2007. 53.) Ezzel szemben, tisztázásra szoruló ellentmondásként, a festmény 1948 júniusában, mint a Szépművészeti Múzeum tulajdona került reprodukálásra a *Szabad Művészet* című folyóiratban. Jelenlegi helye ismeretlen.

A *Részes aratók* is azok közé a híressé vált Vaszary-művek közé tartozik, melyről a művészről rendszeresen kértek változatokat. A múzeumi nyilvántartásokban és az utóbbi évtizedek aukciós műtárgyai között, a *Részes aratóknak négy*, az eredetitől és egymástól is többé-kevésbé különböző variánsa bukkant fel. Valamennyi mű magán viseli Vaszary stílusát. E művek tanulmányozása viszont egyéb lényeges, a Vaszary-életműben betöltött szerepük és a művész alkotói módszerével kapcsolatos kérdéseket is felvet. Legfőképp azt, hogy bár az eredeti mű reprodukálásának szándékával készültek, **de hasonlóság kizárólag a kompozícióban, csak a figurák beállításában mutatkozik.** Valamennyi ma ismert későbbi darab 1925 és 1939 között született. Stílusuk ennek megfelelően nem követi az eredeti mű festésmódját, hanem mindig a művész aktuális alkotói modorát tükrözik. **Ezek közé tartozik a most aukcióra kerülő olajkép is, mely Vaszary 1930 körüli, színpompás és oldott festőiségű, a fauve festészettel kacérkodó posztimpreszionista stílusát mutatja.** Mivel Vaszary a közhiedelemmel ellentétben, képtelen volt bármely korábban készült festményét aprólékos pontossággal lemásolni, így a *Részes aratók* későbbi változatai művészi variánsai egy nagy sikert aratott korábbi remekműnek.

Rum Attila

